

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
1.1.	Waarom deze nota	2
1.2.	Hoe is deze nota ontstaan?	3
2.	Visie, opdracht en missie	4
2.1.	Onze visie op het vrijwilligerswerk	4
2.2.	Opdracht en missie binnen het vrijwilligerswerk	5
3.	Kenmerken, definitie en afbakening	6
3.1.	Kenmerken	6
3.2.	Vormen van vrijwilligerswerk	6
3.3.	Afbakening	7
4.	Kaders	8
4.1.	Kaders	8
5.	Beleids doelen	
5.1.	Beleidsdoelen	10
5.	Financiële kaders	13
6.	Bronnen en Bijlagen	
	Startnotitie Vrijwilligers maken het verschil 2011 - 2014	
	Enquête vrijwilligerswerk 2011 - 2014	
	Gemeentelijk debat 19 april 2012	

1 Inleiding

1.1. Waarom deze nota?

Vrijwilligerswerk is een uiterst geschikt middel en instrument om de sociale samenhang binnen onze gemeente te versterken en daarmee de leefbaarheid in de gemeente te waarborgen en te stimuleren.

Vrijwilligerswerk zorgt ervoor, dat mensen (weer) aan de maatschappij deel (kunnen) nemen. Die deelname kan actief zijn, als daadwerkelijke vrijwilliger, maar ook passief, als deelnemer aan of bezoeker van activiteiten waarbij vrijwilligers betrokken zijn. Iedereen werkt daarbij zo veel mogelijk en vooral ook *informeel* samen. Zo ontstaat een wat met ook wel noemt 'civil society'.

Men noemt vrijwilligerswerk ook wel "het cement van de samenleving" en dat moet het vooral ook blijven! Zonder de hiernaast beschreven economische waarde te onderschatten, vinden wij daarom de sociaal-maatschappelijke waarde van het vrijwilligerswerk vele malen belangrijker. Daarom staat die waarde in deze nota centraal en in de daarop gebaseerde opdracht en missie.

Ons beleid is er overigens niet op gericht om op de stoel van de vrijwilligers(organisaties) te gaan zitten. Onze rol is het scheppen van de voorwaarden die het voor de samenleving aantrekkelijk maken om daadwerkelijk vrijwilligerswerk te gaan en blijven doen. Wij initiëren, coördineren, faciliteren en regisseren.

Daarbij maken wij wel alvast een kanttekening. Vanuit onze, in hoofdstuk 2 beschreven visie vinden wij, dat het van groot belang is dat vrijwilligerswerk in de toekomst maximaal inspeelt op de persoonlijke waarden en motivaties van (potentiële) vrijwilligers. Belangrijkste uitdaging is daarbij het organiseren van (meer) maatwerk. Een uitdaging ligt ook in het adequaat kunnen inspelen op binnen het vrijwilligerswerk veranderende vragen en behoeften.

Vrijwilligerswerk is dus een van de belangrijkste instrumenten om te komen tot een veerkrachtige lokale samenleving, waaraan zoveel mogelijk burgers op welke manier ook mee (kunnen) doen.

Wij streven in alle gevallen naar integraal beleid. Daarom gebeurt de ontwikkeling en uitvoering van ons nieuwe vrijwilligersbeleid in nauwe samenspraak en samenhang met de betrokken interne beleidssectoren en onze relevante externe partners.

De officiële definitie van vrijwilligerswerk:

Werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen en/of de samenleving. Aan het voorgaande kan het volgende worden toegevoegd: Vrijwilligers ontvangen vaak een onkostenvergoeding. Vrijwilligerswerk kan naast structureel en langdurig ook incidenteel of kortdurend zijn.

Vrijwilligerswerk is in ons land een grote "bedrijfstuk". Uit cijfers van het CBS en KPMG blijkt, dat de ruim 5,5 miljoen inwoners die op een of andere wijze een als regel belangenloze bijdrage aan de samenleving leveren goed zijn voor een (fictieve) economische waarde van 25 miljard euro. Naast de reguliere vrijwilligers zijn er in Nederland ook nog 3,5 miljoen mantelzorgers.

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn samen op jaarbasis 1 miljard uur actief. Dat staat gelijk aan 600.000 fulltime "arbeidsplaatsen"

In deze cijfers is niet meegenomen de economische waarde van inzet door professionals die door vrijwilligers worden vervangen. Veel activiteiten en diensten zijn immers zonder inzet van vrijwilligers onbetaalbaar. In die zin levert het vrijwilligerswerk dus enorme besparingen op.

De kapitalisering van de vrijwillige inzet is gebaseerd op cijfers van het CBS en KPMG. Daarbij is uitgegaan van de onkostenvergoeding van 25 euro per uur die de Koninklijke Nederlandse Reddingsmaatschappij aan haar vrijwilligers verstrekt.

De officiële definitie van mantelzorg:

Het niet vrijwillig langer dan drie maanden en meer dan acht uur per week zorg verlenen aan een familielid of naaste. Het Bureau voor Zorgverlening voegt daar nog aan toe, dat mantelzorg ook aan de orde is als er indicaties zijn dat een langdurige en intensieve zorgtaak in het vooruitzicht ligt.

De gemeente Den Helder heeft er gezien het specifieke karakter van mantelzorg voor gekozen om hierover een aparte nota uit te brengen. Er zijn echter wel nauwe relaties tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk.

1.2. Hoe is deze nota ontstaan?

Bij de ontwikkeling van deze kadernota zijn diverse vrijwilligers(organisaties) uit het veld betrokken. Belangrijke input waren de uitkomsten van een in 2011 door de gemeente Den Helder in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale van De Wering gehouden schriftelijke enquête onder 513 organisaties die op een of andere manier met vrijwilligerswerk betrokken zijn of daarmee te maken hebben. Uiteindelijk hebben 187 organisaties de vragenlijst ingevuld teruggestuurd. Deze respons van 36,5% is voldoende representatief voor een betrouwbaar beeld van het vrijwilligerswerk in Den Helder en het gemeentelijk vrijwilligersbeleid in deze.

De uitkomsten van de enquête zijn gepresenteerd op het op 19 april 2012 in de Helderse schouwburg gehouden gemeentelijk debat over vrijwilligerswerk, waaraan bij vrijwilligerswerk betrokken organisaties, politieke partijen, wijkplatforms, verenigingen, vrijwilligers en kenniscentra deelnamen. Bij het debat stond de toekomst van het vrijwilligersbeleid in Den Helder centraal.

Volgens de enquête vrijwilligerswerk¹ blijkt dat er aan allerlei soorten vrijwilligers behoefte bestaat. Het meest genoemd worden vrijwilligers voor bestuurswerkzaamheden en voor het uitvoeren en begeleiden van diverse activiteiten.

¹ Gemeentelijke enquête Vrijwilligerswerk 2011 – 2014

2 Visie, opdracht en missie

2.1. Onze visie op het vrijwilligerswerk

In een *civil society* verandert onze rol als overheid van (alles) bepalend en uitvoerend naar initiërend en regisserend. Burgers krijgen in dat licht zelf - in elk geval veel meer - de verantwoordelijkheid om voor elkaar te zorgen en elkaar ondersteunen. Vrijwilligers spelen daarbij op alle mogelijke manieren een cruciale rol en dat zal in de toekomst alleen maar sterker worden.

Het is aan de overheid en in dit geval dus aan ons als de gemeente Den Helder, om daar waar dat nodig is de voorwaarden te scheppen waarbinnen en waarmee vrijwilligers blijvend hun activiteiten zo goed mogelijk kunnen uitvoeren en verder ontplooien. Het gaat daarbij niet alleen om de mensen die vaak al jarenlang actief zijn, maar ook om inwoners die dat niet zijn, maar dat – wellicht onder bepaalde voorwaarden – wel willen worden.

Maar er is nog een groep waarop ons vrijwilligersbeleid zich gaat richten. Dat zijn de mensen die om welke reden ook (bijna) buiten de samenleving, buiten die *civil society* staan. Voor hen kan actief worden in het vrijwilligerswerk nieuwe perspectieven geven. Vrijwilligerswerk kan deze groep inwoners (weer) sociaal activeren en hen ondersteunen bij het (weer) bereiken van een bepaalde mate van zelfredzaamheid. Voor deze groep is het van belang dat zij via vrijwilligerswerk prikkels krijgen om stappen te zetten op de maatschappelijke ladder, waardoor zij minder afhankelijk worden van de overheid.

Er zijn dus twee groepen waarop ons in deze nota verwoorde vrijwilligersbeleid zich richt:

1. inwoners die binnen onze gemeente al actief zijn in het vrijwilligerswerk, of misschien actief willen worden;
2. inwoners van onze gemeente die niet, of maar beperkt deelnemen aan de samenleving en via vrijwilligerswerk geprikkeld en geactiveerd kunnen worden om daar (weer) aan mee te doen.

Beide categorieën vragen een andere benadering.

Categorie 1

Inwoners in deze categorie verrichten vaak al jaren vrijwilligerswerk, individueel of via organisaties, instellingen, verenigingen, enzovoort. Zij doen daarbij meestal geen beroep op de overheid. Ons beleid zal er hier voor moeten zorgen, dat zij hun activiteiten zo goed mogelijk kunnen (blijven) uitvoeren en dat zij zich misschien ook verder kunnen ontplooien.

Wij zullen bevorderen en initiëren dat organisaties die te maken hebben met vrijwilligerswerk wegen zoeken en vinden om nieuwe groepen vrijwilligers aan te boren. Zij bieden daartoe deze potentiële (moderne) vrijwilligers op deze tijd en op hun wensen toegesneden mogelijkheden aan om in de samenleving actief te worden.

Categorie 2

Ons vrijwilligersbeleid richt zich veel intensiever op het via vrijwilligerswerk (re)activeren van inwoners die (bijna) buiten de samenleving staan. De redenen daarvoor zijn hiervoor al geschetst.

Deze categorie vergt veel intensievere (beleids)inspanningen, zeker omdat naast vrijwilligerswerk ook andere aandachtsvelden binnen het sociale domein daar aan raken.

2.2. Onze opdracht en missie binnen het vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk vertegenwoordigt bij uitstek dat waar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voor staat: mensen moeten zoveel mogelijk (kunnen) meedoen in de maatschappij en daarbij zelf zo veel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid (kunnen) nemen.

De Wmo geeft ons dan ook in prestatieveld 4 *de opdracht* om voor vrijwilligerswerk beleid te ontwikkelen en te implementeren.

De *missie* die uit deze opdracht voortvloeit op grond van het vorenstaande, als volgt:

- a. het nieuwe vrijwilligersbeleid zet in op het geven van nieuwe impulsen aan het huidige vrijwilligerswerk. Deze impulsen zijn gericht op innovatie, facilitering, ondersteuning en waardering;
- b. het nieuwe vrijwilligersbeleid zet in op het aanboren van nieuwe groepen vrijwilligers;
- c. het nieuwe vrijwilligersbeleid zet in op het via het doen van vrijwilligerswerk zoveel mogelijk (re)activeren van inwoners van Den Helder, die (bijna) buiten de samenleving staan. Daarbij is integrale samenhang met andere relevante beleidsvelden een voorwaarde vooraf.

Het spreekt bij dit alles voor zich, dat vrijwilligers(organisaties) nauw bij het uitvoeren van deze opdracht en missie betrokken zullen zijn.

**ALS ELKE VRIJWILLIGER
EEN STER KREEG**

**WERD HET NOOIT MEER
DONKER**

Loesje

3 Kenmerken, definitie en afbakening

3.1. Kenmerken

Bijna iedereen doet wel eens iets voor een ander: een boodschap halen voor een zieke buurman, de kinderen opvangen van een kennis, collecteren voor een goed doel. Iets wat je vrijwillig doet is echter nog geen vrijwilligerswerk. Voor het Helderse vrijwilligersbeleid hanteren we voor vrijwilligerswerk de volgende criteria:

Vrijwilligerswerk is in principe een vrije keuze.

Het besluit om zich al dan niet als vrijwilliger in te zetten is een vrije keuze. Een vrijwilliger kan op elk moment beginnen en stoppen. Wij merken daarbij wel uitdrukkelijk op, dat vrijwillig niet (altijd) vrijblijvend is. Wanneer iemand aan vrijwilligerswerk begint moet hij wel beseffen, dat op de plek waar hij dat doet op hem gerekend wordt. Zomaar weer afhaken kan een activiteit of een organisatie dus ernstig benadelen. Het is daarom van belang om bij het aangaan van vrijwilligerswerk wederzijds duidelijk uit te spreken wat van elkaar verwacht wordt.

Op grond van het vorenstaande is vrijwilligerswerk dat min of meer is 'opgelegd' in het kader van een opleiding, een uitkering of een re-integratietraject geen vrijwilligerswerk in de zuivere betekenis van het woord. Toch kunnen ook deze vormen van onbetaalde inzet voor de samenleving grote waarde hebben. Het kan een stap op weg zijn om mensen (weer) te laten deelnemen aan het arbeidsproces of om iemand (weer) een zinvolle dagbesteding bieden.

Vrijwilligerswerk is in principe onbetaald en zonder tegenprestatie.

Een vrijwilliger ontvangt voor zijn inzet geen (geldelijke) beloning, hooguit een onkostenvergoeding. Ook ontvangt een vrijwilliger geen tegenprestatie voor zijn inzet en mag hij die ook niet verlangen. Gebeurt dat laatste wel dan is er sprake van een vorm van "sponsoring".

Dat wil echter niet zeggen, dat het vrijwilligerswerk de vrijwilliger niets mag opleveren, maar het gaat dan om immateriële opbrengsten als zelfontplooiing, werkervaring opdoen en voldoening smaken. Juist deze aspecten vormen voor veel vrijwilligers een groot deel van hun motivatie.

Samenvattend is de officiële definitie van vrijwilligerswerk als volgt:

werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen en/of de samenleving.

3.2. Vormen van vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk kent vele vormen. Ook de mate waarin het is georganiseerd en de wijze waarop het wordt uitgevoerd lopen zeer uiteen. Veel organisaties en verenigingen met weinig of geen beroepskrachten drijven op vrijwilligers. Denk daarbij bijvoorbeeld aan sportclubs, muziekverenigingen en kerken. Ook vooral grote(re) evenementen als het Historisch Weekend, de Tour de LaSalle, Last Minute Summer Event, Sails en vrij recent de Heldair Show Maritiem zijn vrijwel niet (meer) te organiseren zonder inzet van vrijwilligers.

Daarnaast zijn er professionele organisaties of instellingen zoals welzijnsinstellingen, ziekenhuizen, zorginstellingen of scholen die voor specifieke taken of werkzaamheden gebruik maken van vrijwilligers. Hier zijn de vrijwilligers aanvullend of ondersteunend aan de professionals.

En tot slot is er nog de enorme grote groep individuele vrijwilligers, die overal in de samenleving opereren zonder aan een organisatie of vereniging verbonden te zijn.

3.3. Afbakening

Mantelzorg en vrijwilligerswerk worden vaak in een adem genoemd. Beide worden gerekend tot de zogenaamde informele, dus niet professionele zorg. Mantelzorg is echter geen vrijwilligerswerk, omdat mantelzorg over het algemeen geen vrije keuze is. Je kiest voor vrijwilligerswerk, mantelzorg overkomt je. In tegenstelling tot een vrijwilliger kan een mantelzorger ook niet op ieder moment besluiten met zijn werk te stoppen. Mantelzorgers hebben heel vaak een al lang bestaande persoonlijke relatie met de zorgvrager, bijvoorbeeld als partner, ouder, goede vriend of buur.

Er is wel een duidelijke relatie tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk, omdat vrijwilligers vaak worden ingezet ter ondersteuning van mantelzorgers. Zo stappen vrijwilligers onder andere (tijdelijk) in om mantelzorgers de gelegenheid te geven op vakantie te gaan of om op andere manier ontspanning te zoeken. Dankzij deze belangrijke rol van de vrijwilliger kunnen mantelzorgers taken blijven uitvoeren.

Gelet op het specifieke karakter van mantelzorgers blijft dit onderwerp verder buiten beschouwing van deze nota.

4 kaders

In het voorgaande hoofdstuk is beschreven wat vrijwilligerswerk is en welke ontwikkelingen van belang zijn voor de toekomst van het vrijwilligerswerk. Dit hoofdstuk gaat in op de verschillende kaders en de door de overheid geformuleerde vijf basisfuncties.

4.1. Kaders

De kaders van het vrijwilligersbeleid wordt gevormd door:

1. *Coalitieprogramma 2011 – 2014.*

Jezelf kunnen redden en meedoen, dat zijn de sleutelwoorden uit het Coalitieprogramma 2011 – 2014 "Eenheid in Verscheidenheid". De gemeente wil daarom initiatieven van vrijwilligers(organisaties) zoveel mogelijk ondersteunen bijvoorbeeld door het aanbieden van trainingen, scholing en kinderopvang.

2. *Startnotitie Vrijwilligers maken het verschil 2011 – 2014.*

In de startnotitie wordt aangegeven op welke wijze de gemeente Den Helder uitvoering wenst te geven aan het tot stand brengen van de nota Vrijwilligerswerk 2011 – 2014 en het beleid voor de aankomende vier jaar.

3. *WMO.*

Met de komst van de WMO (1 januari 2007) heeft de ondersteuning van vrijwilligers een wettelijke basis gekregen (in het bijzonder prestatieveld 4). De WMO als participatiewet is de gemeentelijke aanjager achter deze nota vrijwilligersbeleid. Niet voor niets luidt het motto van deze wet: "Iedereen doet mee". De WMO biedt gemeenten de mogelijkheid om – op de lokale situatie toegespitst – integraal beleid te voeren, waarbij verbindingen worden gelegd tussen de ondersteuningsbehoefte van vrijwilligers en andere beleidsterreinen, zoals kinderopvang, lokaal werkgelegenheidsbeleid enzovoorts.

4. *Sociale structuurvisie.*

In het welzijnsveld vormt ontwikkeling van burgers, met name door ondersteuning van burgers richting zelfredzaamheid en participatie, en mogelijk naar betaald werk, het kernthema. De gemeente levert uiteraard een basisvoorziening voor wie dit nodig heeft (niet zorgen voor maar zorgen *dat*). Burgers worden daarbij aangesproken op- of begeleid naar zelfredzaamheid en het zetten van stappen op de maatschappelijke ladder.

5. *Basisfuncties vrijwilligerswerk*

Door de staatssecretaris van VWS zijn in maart 2009 een vijftal basisfuncties gedefinieerd voor lokale ondersteuning van het vrijwilligerswerk. De basisfuncties vrijwilligerswerk ondersteunen gemeenten met vrijwilligerswerk aan de slag te gaan:

Basisfunctie 1: Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen

Om het vrijwilligerswerk gericht te ondersteunen, zal de gemeente in beeld moeten hebben welke maatschappelijke ontwikkelingen van invloed zijn op het lokale vrijwilligerswerk en daar door interactieve beleidsvorming beleid op formuleren en uitvoering aan te geven.

Basisfunctie 2: Verbinden en makelen

Van de gemeente wordt verwacht dat ze in staat is om de verwachtingen en belangen van verschillende maatschappelijke spelers met elkaar te verbinden.

Basisfunctie 3: Versterken

Veel organisaties geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning. Van de gemeente wordt verwacht dat zij in staat is om een effectieve lokale ondersteuning infrastructuur op te bouwen en te onderhouden. Hiermee wordt beoogd dat alle sectoren in het vrijwilligersveld een beroep kunnen doen op een ondersteuningsorganisatie.

Basisfunctie 4: Verbreiden

De gemeente wil dat nog meer mensen zich gaan inzetten voor de samenleving. Hierbij draait het om de kernwoorden:

- *Inspireren*, mooie voorbeelden laten zien;
- *Verleiden*, proactief en op een laagdrempelige een aantrekkelijke manier verspreiden van kennis over het vrijwilligerswerk.
- *Verbreiden*, zichtbaar maken van inspirerende voorbeelden, kan het imago van het vrijwilligerswerk verbeteren en daarmee de drempel verlagen.
- *Waarderen*: de inzet van vrijwilligers regelmatig te waarderen en het vrijwilligerswerk breed te promoten.

Basisfunctie 5: Verankeren

Het borgen van kennis en ervaring voorkomt dat vrijwilligersorganisaties steeds opnieuw het wiel uit moeten vinden.

6. Maatschappelijke stage

In het beleidsprogramma "samen werken, samen leven" schrijft het kabinet dat ze wil dat alle leerlingen die vanaf schooljaar 2007-2008 in het voortgezet onderwijs instromen, op een bepaald moment in hun opleiding een maatschappelijke stage volgen. In december 2007 is hiertoe een convenant ondertekend door de staatssecretarissen van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de VNG.

In dit convenant staat onder andere dat het essentieel is dat gemeenten een makelaarsfunctie gaan opzetten die tegemoet komt aan drie uitgangspunten:

1. Versterking van het vrijwilligerswerk in brede zin en een passend aanbod aan de maatschappelijke stagiair/leerling die niet gemakkelijk zelf een stageplaats weet te vinden.
2. Raad en daad voor vrijwilligersorganisaties (vooral de kleinere) bij het effectief plaatsen van de leerlingen.
3. Bevorderen dat de maatschappelijke stagiair van nu, de vrijwilliger van de toekomst wordt.

Bij de bemiddeling staat het initiatief van de leerling centraal. Deze krijgt alle ruimte om zelf een stageplek te bedenken, contact te leggen en afspraken te maken etc. De school kan daarbij ondersteuning bieden. De door de gemeente te realiseren bemiddelingsfunctie is het sluitstuk van de matching en tevens gericht op ondersteuning van de (vrijwilligers)organisaties.

5 Beleidsdoelen

Vanwege het grote belang voor de Helderse samenleving, heeft de gemeente Den Helder de ambitie om het aanbod en de huidige vrijwillige inzet meer met elkaar te verbinden, te ondersteunen, te stimuleren en duurzaam te versterken. Dat nieuwe vormen van vrijwilligerswerk nadrukkelijker worden gestimuleerd, zodat de inzet van vrijwilligers in de aankomende jaren een nog grotere rol kan gaan spelen dan nu het geval is.

Volgens de enquête vrijwilligerswerk 2011 – 2014 ondervond 74% van de organisaties een tekort vrijwilligers voor diverse functies en in het bijzonder voor de functie van bestuurslid in 2011. Er blijkt dus aan allerlei soorten vrijwilligers behoefte te bestaan, maar het meest wordt genoemd voor bestuurswerkzaamheden en voor het uitvoeren en begeleiden van diverse activiteiten.

Voor de toekomst worden enkele trends gesignaleerd die het evenwicht tussen vraag en aanbod in gevaar kunnen brengen. Vrijwilligers vergrijzen, onder jongeren neemt het vrijwilligerswerk niet navenant toe. De veranderde leefstijl van burgers (minder vrije tijd combineren van diverse rollen en verantwoordelijkheden) vraagt bovendien om een eigentijdse manier waarop vrijwilligersactiviteiten worden aangeboden en georganiseerd. Vroeger waren vaste uren en patronen vanzelfsprekend. Nu is er behoefte aan een meer flexibele en gerichte invulling van vrijwilligerswerk. Er is volgens het SCP² een kwaliteitsslag nodig om actieve vrijwilligers te behouden en om nieuwe groepen (jongeren, allochtonen en hoger opgeleide ouderen) aan te boren.

Vanuit deze gedachte formuleren we voor de aankomende jaren de volgende beleidsdoelen waarbij wij streven naar meetbare³ resultaten in 2014.

5.1. Beleidsdoelen

Deze beleidsdoelen vallen uiteen in de ondersteuning van individuele vrijwilligers en de ondersteuning van maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties.

1. Ondersteuning individuele vrijwilligers

Bij dit beleidsdoel staat de vrijwilliger centraal. Vrijwilligerswerk kan voor mensen een stap in vergroting van zelfredzaamheid zijn en daarmee de kansen op deelname aan de maatschappij vergroten. De gemeente erkent het belang van diens vrijwilligerswerk en wil de burger waar nodig faciliteren en versterken.

- a. Ondersteuning van alle vrijwilligers met name in de sport.
- b. Vrijwilligerswerk als stap naar (duurzame)participatie
- c. Informatie en vacaturebank
- d. Vrijwillige thuishulp en mantelzorgondersteuning (zorgvrijwilligers)
- e. Vrijwilligers in de spotlight.

a. Het ondersteunen van vrijwilligers in de sport.

De sport heeft een specifieke positie in het vrijwilligerswerk. Sport en recreatie is landelijk de grootste sector waarin het vrijwilligerswerk tot uiting komt. Er is echter wel een andere benadering van vrijwilligers nodig om alle taken van sportverenigingen blijvend te kunnen doen.

Het ondersteunen van vrijwilligers in de sport.

b. Vrijwilligerswerk als stap naar (duurzame)participatie

Mensen die kampen met meervoudige problemen worden nadrukkelijk gestimuleerd om deel te nemen aan de samenleving. Hierbij is het van belang een netwerkstructuur te ontwikkelen waarbij verschillende organisaties hun krachten bundelen om de klant optimaal te ondersteunen. Deze ondersteuning is vraaggericht en er wordt uitgegaan van de unieke situatie van de klant.

² SCP, Toekomstverkenning informele zorg, Blijvend in balans, Den Haag, 2007.

³ Dit willen wij meten op basis van een aanvullende enquête, rapportages over de resultaten van prestatieafspraken met de vrijwilligersorganisaties, b.v. aantal bezoekers website, gebruik diverse onderdelen van het ondersteuningsaanbod. Mogelijk gecombineerd met relevante additionele onderzoeken.

Een van de manieren om de mensen te ondersteunen om op zinvolle wijze aan de maatschappij deel te nemen is om hen te stimuleren om vrijwilligers werk te doen.

Van organisaties wordt verwacht dat zij voldoende (arbeidsparticipatie) plekken creëren en dat aan personen zonder arbeidsmarktperspectief die deelnemen aan een re-integratietraject een praktijkcomponent (vrijwilligerswerk en/of dagbesteding) wordt aangeboden. Hiermee wordt aangesloten bij de mogelijkheden en wensen van de individuele klant en anderzijds worden vrijwilligersorganisaties daarmee ondersteund.

Het bevorderen van (arbeids)participatie door het doen van vrijwilligerswerk.

c. Informatie en vacaturebank

Om het vrijwilligerswerk op peil te houden is het van belang dat er juiste matches worden gemaakt. Het werven van vrijwilligers vraagt een specifieke benadering. Er zijn groepen burgers die bereid zijn om zich vrijwillig in te zetten, maar voor wie het moeilijk is een klus te vinden, zoals hoog opgeleiden. Ook zijn er nog groepen burgers die nog onvoldoende vrijwilligerswerk doen b.v. de allochtone doelgroep. Uit de enquête kwam naar voren dat vrijwilligers(organisaties) de vrijwilligerscentrale onvoldoende weten te vinden. Zo is gebleken dat 16% niet bekend is met de vrijwilligerscentrale en zelfs 60% er geen gebruik van maakt. Tevens weten vrijwilligers vaak niet welke soorten vrijwilligerswerk er allemaal mogelijk is. Er moeten nieuwe doelgroepen worden aangeboord en tegelijkertijd moeten bestaande vrijwilligers worden ondersteund en van informatie worden voorzien.

Het versterken van de makelaarsfunctie van de vrijwilligerscentrale

d. Vrijwillige huishulp en mantelzorgondersteuning (zorgvrijwilligers)

Mensen worden gestimuleerd om langer zelfstandig te blijven wonen. Hiervoor is soms maar niet altijd specifieke ondersteuning nodig, voor de mensen zelf maar ook voor hun naasten die mantelzorg verlenen. Voor vrijwillige huishulp en mantelzorgondersteuning subsidiëren we verschillende organisaties. Tevens wordt naar behoefte een persoons gebonden budget toegekend.

Het vraaggestuurd organiseren van vrijwillige huishulp en mantelzorgondersteuning

e. Vrijwilligers in de spotlight

Vrijwilligersorganisaties hebben hun vrijwilligers hoog in het vaandel staan. Dit blijkt onder andere uit regelingen die organisaties aan hun vrijwilligers aanbieden. Uit de door de gemeente in 2011 gehouden "enquête vrijwilligerswerk" uit 2011 wordt het meeste genoemd de waardering voor de vrijwilligers met behulp van een presentje of een dagje uit, gevolgd door een onkostenvergoeding en begeleiding van de vrijwilligers bij hun activiteiten. Bovendien geven 55 organisaties aan dat zij zorg dragen voor scholing en/of deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers.

Om als gemeente te laten zien dat wij de (vrijwillige) inzet van onze Helderse burgers op prijs stellen reiken wij onder andere ieder jaar een aantal gelukwensen, geschenken en/of (stimulerings)prijzen uit.

2. Ondersteuning maatschappelijke organisaties en sociale samenhang

Bij deze beleidsdoelen staat niet het individu van de vrijwilliger centraal, maar de organisaties en de sociale samenhang die zij met elkaar tot stand brengen. Het vrijwilligerswerk wordt vooral gewaardeerd als variant in een aanbod van voorzieningen naast professionele voorzieningen en als middel om de sociale cohesie te bevorderen. Vrijwilligerswerk is broodnodig voor het in stand houden en het betaalbaar houden van een gevarieerd aanbod aan voorzieningen. Daarom is het van belang dat er een sluitende keten wordt gelegd en vrijwilligersorganisaties worden ondersteund bij het uitvoeren van hun taken. De volgende beleidsdoelen vallen onder ondersteuning van maatschappelijke organisaties en het bevorderen van de sociale samenhang.

- a. Advies en deskundigheidbevordering
- b. Maatschappelijk betrokken ondernemen
- c. Vermindering regeldruk

a. Advies en deskundigheidbevordering

Uit de enquête is gebleken dat de vrijwilligers in de gemeente Den Helder nog teveel binnen het eigen circuit werken. Doordat er onvoldoende vrijwilligers zijn, en er niet altijd tijd is om een effectief personeelsbeleid voor vrijwilligers te voeren wordt er binnen vrijwilligersorganisaties vaak een beroep gedaan op dezelfde personen. Het risico van overbelasting wordt daarmee als een belangrijk knelpunt ervaren door vrijwilligersorganisaties. Vrijwilligers kunnen moeilijk “nee zeggen” vaak uit grote betrokkenheid met de eigen organisatie. Doordat vrijwilligersorganisaties nog onvoldoende bekend zijn met de vrijwilligerscentrale weten zij niet hoe ze buiten het eigen circuit nieuwe vrijwilligers kunnen vinden. Er is daarom behoefte aan het uitwisselen van ervaring en kennisdeling.

Contacten met organisaties en verenigingen aanknopen en/of versterken met als doel meerwaarde te realiseren door samenwerking en het laten ontdekken van raakvlakken of uitwisseling van kennis en ervaring.

b. Maatschappelijk betrokken ondernemen

Een kans op versterking van het vrijwilligerswerk zien wij bij het maatschappelijk ondernemen (MBO). Den Helder had in het nabije verleden een MBO platform. Door verschillende omstandigheden is dit platform uit elkaar gevallen. De gemeente Den Helder ziet het revitaliseren van een MBO platform als een kans om de vrijwilligerswerk nader te promoten. Om deze betrokkenheid van bedrijven beter te faciliteren en structureel te verankeren is een structurele inzet nodig.

Het versterken van maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO) door te investeren in de verbinding, coördinatie en nazorg op dit thema.

c. Vermindering regeldruk

Een vergunning of subsidie aanvragen valt niet altijd mee. Vrijwilligersorganisaties moeten zich vaak door een woud aan lokale regels heen worstelen. Veel gemeenten maken het daardoor vrijwilligersorganisaties ongewild moeilijk, bevestigd het onderzoek “Vrijwilligerswerk beter geregeld” uit 2010⁴. Het onderzoek laat zien dat vrijwilligersorganisaties weinig merken van het feit dat administratieve lastenverlichting al vier jaar hoog op de politieke agenda staat. Ook binnen de Gemeente Den Helder hebben we te maken met regeldruk. Uit de door de gemeente gehouden “enquête vrijwilligerswerk” uit 2011 hebben de respondenten aangegeven de gemeentelijke regeldruk als een belemmering te ervaren.

Het scheelt vrijwilligersorganisaties veel tijd en soms ook geld als lokale regels eenvoudiger zijn. En datzelfde effect ervaren ook de gemeenten die de regeldruk hebben aangepakt. Ze krijgen minder vragen van vrijwilligersorganisaties en ze zijn minder tijd kwijt aan het afhandelen van vergunningen. Voor gemeenten blijkt administratieve lastenverlichting bovendien een goede manier om het lokale vrijwilligerswerk te stimuleren. Het Europees jaar van het vrijwilligerswerk in 2011 bood gemeenten de kans om hier nog eens extra aandacht aan te besteden.

Om het vrijwilligerswerk te ondersteunen en te stimuleren vinden wij het noodzakelijk vrijwilligers gemotiveerd te houden. Wij staan achter het idee om het vrijwilligerswerk makkelijker te maken en niet moeilijker. Daarom willen wij er voor zorgen dat de vrijwilligers minder regeldruk ervaren. Hierdoor laten wij zien dat wij ervan uitgaan dat vrijwilligersorganisaties hun eigen verantwoordelijkheid nemen en de Gemeente Den Helder minder regels hoeft te stellen.

Eventuele andere ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving zouden collectief aan vrijwilligers(organisaties) aangeboden kunnen worden zodat de regeldruk bij vrijwilligersorganisaties verminderd. Hierbij valt ook te denken aan het collectief organiseren en/of behulpzaam zijn bij het opstellen van begrotingen, jaarrekeningen/verslagen, werkplannen etc.

Het verminderen van de regeldruk bij vrijwilligersorganisaties.

⁴ Dit rapport is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG). Onderzoek naar gemeentelijke dienstverlening bij lastenverlichting voor lokale vrijwilligersorganisaties.

Budgetten Vrijwilligerswerk gemeente Den Helder	Bedragen
Deskundigheidsbevordering	€ 34.741
Vrijwillige verzekering	€ 14.000
Maatschappelijke stage Scholen aan Zee	€ 67.826
Vrijwilligerscentrale St. De Wering	€ 104.161
Totaal	€ 220.728

Vooralsnog worden geen wijzigingen in de gemeentelijke begroting voorgesteld. Wel worden accentverschuivingen in de aanwending van de beschikbare middelen voorzien, waarover met de diverse (vrijwilligers)organisaties in de aankomende jaren nadere afspraken gemaakt moeten worden.